

ADVOKATFIRMA
CHRISTIAN HARLANG

Østre Landsret, 7. afdeling
Bredgade 59
1260 København

J.nr.

PROCESSKRIFT 3

(22. juni 2012)

- A. Anerkendelsespåstande om EMRK art. 3-undersøgelse.**
B. Genoptagelsesbegæring.

i sagerne

(1)

c/o Advokatfirma Christian Harlang
Nytorv 5
1450 København k
(v/ advokat Christian Harlang)

og

(2),

(3),

(4),

(5) og

(6)

alle c/o Advokatfirma Christian Harlang
Nytorv 5
1450 København k
(v/ advokat Christian Harlang)

samt

(7),

(8) og

(9)

alle c/o Advokatfirma Christian Harlang
Nytorv 5
1450 København k
(v/ advokat Christian Harlang)

mod

Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 42
1060 København K
(v/ Kammeradvokaten v/ adv. Peter Biering)

For sagsøgerne nedlægges hermed følgende yderligere

PÅSTAND 2:

Sagsøgte tilpligtes at anerkende:

Principalt:

under nærværende domstolssagers behandling at have pligt til at tilvejebringe effektiv oplysning af sagsøgernes rimeligt begrundede anførsler om tortur, m.v., jf. Statens undersøgelsesforpligtelser ifølge EMRK art. 3, jf. art. 1.

Subsidiært:

at sagsøgte har pligt til at foranledige en effektiv, officiel, uafhængig og særskilt undersøgelse af, om sagsøgerne har været udsat for tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf som følge af sagsøgtes handlinger og/eller undladelser.

A. ANERKENDELSESPÅSTANDE OM EMRK ART. 3-UNDERSØGELSESPLIGTEN, DER PÅHVILER DEN DANSKE STAT (SÅVEL ØSTRE LANDSRET SOM SAGSØGTE, REPRÆSENTERET VED KAMMERADVOKATEN).

A.1. Pligten.

Til støtte for sagsøgernes påstand om sagsøgtes undersøgelsespligt, jf. Den Europæiske Menneskerettighedskonventions¹ art. 3, jf. art. 1, anføres følgende:

Efter Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols² helt faste praksis har stater, som har tiltrådt og ratificeret EMRK, pligt til på en uafhængig og effektiv måde at foretage en undersøgelse af rimeligt begrundede anmeldelser/anførsler³ fra personer, som oplyser at have været udsat for tortur eller anden alvorlig mishandling i strid med EMRK art. 3, jf. f.eks. EMDs dom af 28. oktober 1998 i sagerne Assenov m.fl. mod Bulgarien, præmis 102:

„1. The Court considers that, in these circumstances, where an individual raises an arguable claim that he has been seriously ill-treated by the police or other such agents of the State unlawfully and in breach of Article 3, that provision, read in conjunction with the State’s general duty under Article 1 of the Convention to “secure to everyone within their jurisdiction the rights and freedoms defined in ... [the] Convention”, requires by implication that there should be an effective official investigation. This investigation, as with that under Article 2, should be capable of leading to the identification and punishment of those responsible

¹ Herefter ”EMRK”.

² Herefter ”EMD”.

³ På engelsk, jf. EMDs domspraksis: ”credible assertion”, jf. f.eks. EMDs dom af 20. juli 2000 i sagen Caloc mod Frankrig, præmis 89, eller ”arguable claim” jf. f.eks. EMDs dom af 28. oktober 1998 i sagerne Assenov m.fl. mod Bulgarien, præmis 102.

(see, in relation to Article 2 of the Convention, ...). If this were not the case, the general legal prohibition of torture and inhuman and degrading treatment and punishment, despite its fundamental importance (see paragraph 93 above), would be ineffective in practice and it would be possible in some cases for agents of the State to abuse the rights of those within their control with virtual impunity."

Dette betyder, oversat til dansk:

"102. Retten finder, at under disse omstændigheder, hvor et individ fremfører en rimeligt begrundet anmeldelse om at være blevet alvorligt mishandlet af politiet eller andre repræsentanter for staten på ulovlig måde og i strid med art. 3, da kræver denne bestemmelse, læst i sammenhæng med statens generelle forpligtelse i henhold til Konventionens art. 1 om at "sikre alle indenfor deres jurisdiktion de rettigheder og friheder, som fastsættes i Konventionen", implicit en effektiv, officiel undersøgelse. Denne undersøgelse, som den under art. 2, skal kunne føre til identifikation og straf af de ansvarlige (se i relation til art. 2 ...). Hvis dette ikke var tilfældet, ville det generelle retlige forbud mod tortur og umenneskelig og nedværdigende behandling og straf, til trods for sin fundamentale betydning (se præmis 93 ovenfor), være ineffektivt i praksis, og statens repræsentanter ville i visse tilfælde praktisk taget ustraffet kunne krænke de individers rettigheder, som er indenfor repræsentanternes kontrol."

Undersøgelsespligten foreligger også, hvor danske myndigheder, herunder domstolene, konfronteres med klare oplysninger i officielle dokumenter, herunder lægeerklæringer, der giver grundlag for at antage, at personer har været udsat for behandling i strid med EMRK art. 3, jf. f.eks. EMDs dom af 6. april 2004 i sagerne Ahmet Özkan m.fl. mod Tyrkiet, præmis 359.

A.2. Skærpet pligt.

Der foreligger en skærpet pligt til at foretage sådanne undersøgelser, når der foreligger oplysninger om religiøst motiveret vold og alvorlige personovergreb.

Hvis sådanne undersøgelser som nævnt ovenfor pkt. A.1 og A. 2 ikke foretages, og indenfor rimelig tid, vil pågældende medlemsstat krænke sine forpligtelser og de pågældende personers rettigheder efter EMRK art. 3, jf. art. 1.

A.3. Der er tale om rimeligt begrundede krav i nærværende sag.

I nærværende sager har danske myndigheder, in casu Østre Landsret, fået forelagt oplysninger i form af processkrifter og bilag, som giver fuldt tilstrækkeligt grundlag for at antage, at sagsøgerne har været udsat for behandling i strid med EMRK art. 3.

For sagsøgerne henvises til deres i det helt væsentlige samstemmende oplysninger, jf. sagsfremstillingerne i de tre stævninger af 13. september 2011, 30. december 2011 og 16. marts 2012.

Endvidere henviser sagsøgerne til bilag 6 og 12, som blev fremlagt med replik af 13. januar 2012, samt bilag AB.

En navngiven dansk soldat, Masoud Vahedi, var vidne til krænkelser af art. 3, som har fundet sted under den militære operation, hvor sagsøgerne blev frihedsberøvet. Dette fremgår af sagens bilag 6, som er en avisartikel af 7. januar 2012 fra dagbladet Politiken. Det bemærkes, at Masoud Vahedis udsagn om det, han har set og hørt, ikke er imødegået af sagsøgte eller nogen anden statslig myndighed på noget efterfølgende tidspunkt.

En dansk officer, som også selv deltog i Operation Green Desert, har bekræftet at have modtaget rapporter fra andre soldater om, at fanger af irakisk politi *"...fik nogle ordentlige tæsk. At det irakiske politi og den irakiske hær slog dem foran danskerne."*, m.v. Den danske officer har tillige bekræftet, at det irakiske politi *"...gik efter sunnier..."* Der henvises til sagens bilag 12 (artikel af 9. december 2010 i Information).

Som sagens bilag AB har sagsøgte som foreløbigt, ufuldstændigt svar på sagsøgernes editionsbegæring af 4. april 2012 fremlagt tidligere militærjurist hos sagsøgte, Kurt Borgkvists, tilsynsrapport af 19. juli 2004 for juni måned 2004. Det fremgår af bilagets s. 7 til 8, at 8 ud af 13 fanger i irakisk politis varetægt *"...klagede over at være mishandlet af civilt politi under deres tilfangetagelse."*, og at fangerne anmeldte overgreb i strid med deres rettigheder efter EMRK art. 3.

Af sagens bilag Q, R, S og T fremgår, at sagsøgte har forsøgt at indhente *"...irakiske tilsagn..."* (såkaldte "diplomatiske garantier") om, at *"...de af danske styrker tilbageholdte..."* og *"...civile irakere, som danske styrker måtte tilbageholde..."* vil blive behandlet i overensstemmelse med den humanitære folkeret.

Sådanne diplomatiske garantier er ikke et effektivt værn mod, at personer, som sagsøgte måtte have tilbageholdt eller medvirket til at tilbageholde, udsættes for tortur, m.v. Den danske stat har selv siden 2006 fremlagt og fået vedtaget FN-resolutioner med bl.a. følgende ordlyd:

"8. Urges States not to expel, return ("refouler"), extradite or in any other way transfer a person to another State where there are substantial grounds for believing that the person would be in danger of being subjected to torture, and recognizes that diplomatic assurances, where used, do not release States from their obligations under international human rights, humanitarian and refugee law, in particular the principle of non-refoulement;"

Dette betyder, oversat til dansk:

"8. Opfordrer stater til ikke at udvise, hjemsende ("refouler"), udlevere eller på nogen anden måde overføre et individ til en anden stat, hvor der er betydelige grunde til at tro, at den person vil være i fare for at blive udsat for tortur, og anerkender, at diplomatiske garantier, hvor disse bruges, ikke fritager stater fra deres forpligtelser i henhold til internationale menneskerettigheder, humanitær ret og flygtningeret, i særdeleshed princippet om non-refoulement;"

FN-resolution af 21. februar 2006 samt Udenrigsministeriets pressemeddelelse af 19. november 2008 fremlægges som sagens **bilag 15** og **16**.

Videre om diplomatiske garantiers ineffektivitet og effektivitetsmæssige uanvendelighed henvises til FNs *"Independent Expert on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms while countering Terrorism"* Robert K. Goldmans rapport af 7. februar 2005 til FNs Menneskerettighedskommission fra, pkt. III, litra M. Uddrag af rapporten fremlægges som **bilag 17**.

FNs *"Special Rapporteur on the question of torture"*, Manfred Nowak, fandt i sin rapport af 23. december 2005 til FNs Menneskerettighedskommission (E/CN.4/2006/6) pkt. 32, jf. pkt. 30 og 31:

"...diplomatic assurances with regard to torture are nothing but attempts to circumvent the absolute prohibition of torture and refoulement, and that rather than elaborating a legal instrument on minimum standards for the use of diplomatic assurances, the Council of Europe should call on its member States to refrain from seeking and adopting such assurances with States with a proven record of torture."

Dette betyder, oversat til dansk:

"...diplomatiske garantier med hensyn til tortur er intet andet end forsøg på at omgå det absolutte forbud mod tortur og refoulement,

og i stedet for at udvikle et juridisk instrument med minimumsstandarder for brugen af diplomatiske garantier, bør Europarådet opfordre sine medlemsstater til at afholde sig fra at opsøge og anerkende sådanne garantier fra stater, hvis brug af tortur er bekræftet.”

Rapporten fremlægges som sagens **bilag 18**.

4. Østre Landsrets statslige opfyldelsesadgang.

I nærværende sagers kontradiktoriske former har domstolene, in casu Østre Landsret, kompetence til og mulighed for at foranledige opfyldelse af den undersøgelsesadgang, som sagsøgerne ifølge EMRK art. 3, jf. art. 1, jf. § 1 i lov nr. 285 af 1992 om inkorporering af EMRK, har krav på.

Østre Landsret kan således opfordre en part til at fremlægge dokumenter, tilvejebringe syn og skøn eller i øvrigt føre bevis, når sagens faktiske omstændigheder uden sådan bevisførelse ville henstå som uvisse, jf. retsplejelovens § 339, stk. 3.

Skulle sagsøgte undlade at efterkomme rettens opfordringer til at føre bevis, jf. § 339, stk. 3, kan Østre Landsret ved bevisbedømmelsen tillægge dette virkning til fordel for sagsøgerne, jf. retsplejelovens § 344, stk. 3. Der kan således foranlediges en effektiv undersøgelse af de relevante faktiske omstændigheder under nærværende sags forberedelse og hovedforhandling.

Domstolenes materielle procesretlige beføjelser bliver altså virkningsfulde i forhold til EMRK art. 3, selv i tilfælde, hvor sagsøgte ikke opfylder det pålagte, uanset denne som offentlig myndighed er retligt forpligtet til at medvirke til at oplyse sagen i overensstemmelse med gældende offentligretlige regler.

Det erindres i den forbindelse, at landsrettens kompetence således som denne følger af retsplejeloven og de i retspraksis udviklede grundsætninger skal fortolkes i lyset af Danmarks forpligtelser efter EMRK, og at adgangen

til materiel procesledning er et i dansk procesret anerkendt, lovfæstet princip.

Det er ikke i strid med undersøgelsespligten efter EMRK art. 3, jf. art. 1, at denne foranlediges af en domstol, så længe denne myndighed har mulighed for at forårsage "...*investigative steps*...", jf. f.eks. EMDs dom af 6. april 2004 i sagerne Ahmet Özkan m.fl. mod Tyrkiet, præmis 359. Effektiv gennemførelse af formålet med at foretage sådanne "*investigative steps*" kan opnås ved anvendelse af ovennævnte regler i retsplejelovens §§ 339 og 344, m.v.

Den undersøgende myndighed skal tillige være uafhængig af den eller de andre myndigheder, in casu Forsvarsministeriet, som undersøges.

Domstolene har tillige mulighed for at udvirke opfyldelse af kravet om, at undersøgelsen skal være effektiv, d.v.s. gennemføres inden rimelig tid, m.v.

Det anførte bringer fuld harmoni mellem retsplejelovens systems judicielle betingelser og de krav, den internationale retsorden stiller til dansk ret, og som er gjort til en direkte bestanddel heraf ved den foretagne inkorporering ved vedtagelse af lov nr. 285 af 1992 om EMRK.

5. Sagsøgernes subsidiære påstand 2.

Såfremt Østre Landsret måtte finde, at landsretten alligevel ikke har kompetence til under nærværende sag at foranledige og dermed udvirke opfyldelsen af sagsøgernes rettigheder efter EMRK art. 3, da er det sagsøgte selv som udøvende magt, der har denne undersøgelsesforpligtelse, jf. sagsøgernes subsidiære påstand 2.

Til støtte for det materielle indhold i den subsidiære påstand henvises til pkt. A.3 ovenfor.

Der foreligger således oplysninger, som klart underbygger rigtigheden af det af sagsøgerne anførte om tortur, m.v., begået overfor dem og foranlediget af

også danske styrkers handlinger og undladelser i forbindelse med operation Green Desert.

B. GENOPTAGELSESBEGÆRING VEDR. SAGERNE B-3421-11 OG B-397-12:

Sagsøgerne 1 til 6 skal hermed anmode om, at Østre Landsrets beslutning af 8. ds. om:

1. Udskillelse af sagsøgtes indsigelser angående forældelse,
2. udskillelse af sagsøgtes indsigelser angående processuel partsevne, og
3. krav om sikkerhedsstillelse

genoptages, på baggrund af følgende:

1) Civile retssager føres i henhold til bl.a. kontradiktionsprincippet, hvorefter enhver part skal have mulighed for og lejlighed til at gøre sig bekendt med modpartens processtof samt at fremsætte evt. bemærkninger hertil (audiatur et altera pars). Kontradiktionsprincippet har til hensigt at sikre, at en retssag behandles under hensyntagen til begge parter synspunkter, og altså ikke kun den ene part. Princippet er en helt grundlæggende retssikkerhedsgaranti. Beslutninger truffet af retten under manglende overholdelse af princippet vil som det ubestridelige udgangspunkt føre til, at beslutningen skal ophæves. Sagsøgerne henviser til Højesterets kendelse i U 2009.426 H⁴ og Østre Landsrets kendelse i U 1999.1469 Ø⁵.

⁴ Højesteret fandt, at Rigspolitechefens påstand om frihedsberøvelse af en person "ikke burde være taget til følge" under hensyn til kontradiktionsprincippet (in casu kodificeret i udlændingeloven): "*Der har som følge heraf ikke i fornødent omfang været mulighed for kontradiktion og for at foretage en prøvelse af det faktuelle grundlag for afgørelsen om, at U må anses for en fare for statens sikkerhed.*"

⁵ Østre Landsret ophævede byrettens kendelse med følgende begrundelse: "*Landsretten finder, at byretten i den foreliggende sag forinden afvisningen skulle have givet parterne*

2) Som det fremgår nedenfor, har sagsøgerne ikke tidligere haft anledning til at udøve deres kontradiktoriske beføjelser i forhold til landsrettens afgørelsesgrundlag, hvori sagsøgtes processtof (i modsætning til for sagsøgernes vedkommende) er indgået. Derfor vil sagsøgerne nedenfor (og har ovenfor pkt. A) fremkomme med det processtof, som sagsøgerne ville have frembragt for landsretten, hvis der havde været anledning hertil. Derved godtgøres det fra sagsøgernes side, at der ville have kunnet foreligge processtof af den anførte, relevante karakter, hvilket således er en konkret væsentlig begrundelse for nærværende genoptagelsesbegæring.

Ad 1) og 2):

Ved skrivelser af 7. maj 2012 vedr. sag _____ mod
Forsvarsministeriet samt sag _____ m.fl. mod
Forsvarsministeriet har Østre Landsret tilkendegivet, at der p.t. alene skulle indgives processkrift vedr. sagsøgernes editionsbegæring af 4. april 2012.

I skrivelsen af 7. maj 2012 har landsretten således anført:

"Landsretten har efter seneste fristfastsættelse modtaget processkrift A med bilag Æ-AE fra sagsøgte.

Sagen udsættes på sagsøgerens bemærkninger vedrørende editionsbegæring

til onsdag den 23/5-2012" (understreget her)

Sagsøgerne 1 til 6 fremsatte i overensstemmelse hermed bemærkninger ved processkrift 2 af 23. maj 2012. Under skyldig hensyntagen til formuleringen af Østre Landsrets skrivelse af 7. maj 2012 ("*vedrørende editionsbegæring*") har sagsøgerne 1 til 6 ikke i den forbindelse haft nogen anledning til at

lejlighed til - inden for en kort frist - at udtale sig om udeblivelsen med kærendes påstandsdokument. Da dette ikke er sket, og i øvrigt efter det af kærende anførte, finder landsretten, at kærendes kortvarige forsinkelse med indlevering af påstandsdokument ikke bør føre til afvisning af sagen..."

fremsætte bemærkninger til andre verserende tvistepunkter, hverken af processuel karakter eller i øvrigt.

I overensstemmelse hermed er det anført i processkrift 2 af 23. maj 2012, s. 11, sidste afsnit, at *"Når sagsøgtes stillingtagen til den indgivne editionsbegæring foreligger, vil sagsøgerne afgive et processkrift vedr. det mellem parterne i øvrigt udestående."* Dette har sagsøgerne ikke modtaget bemærkninger til.

På den baggrund anfører sagsøgerne 1 til 6, at Østre Landsrets beslutning af 8. juni 2012 er truffet uden, at sagsøgerne forinden har haft behørig mulighed for og anledning til at varetage sine kontradiktoriske interesser ad spørgsmålet om udskillelse, m.v., og at dette – udover det for genoptagelsesbegæringen i øvrigt anførte – skal føre til genoptagelse.

Der er således tale om en procedurefejl fra landsrettens side, som har medført, at sagsøgerne har været uden mulighed for og anledning til at varetage væsentlige interesser under sagens kontradiktoriske proces, og det kan på baggrund af det i nærværende processkrift fremførte⁶, ikke udelukkes, at Østre Landsrets beslutning af 8. juni 2012 havde haft et andet indhold eller ikke var blevet truffet, såfremt sagsøgerne 1 til 6s processuelle rettigheder var blevet behørigt og fuldt iagttaget. Det erindres i den forbindelse, at rettigheden for en retssags part til at fremkomme med bemærkninger til et spørgsmål, som kan få betydning for en afgørelse i forhold til vedkommende inden afgørelsen træffes, udgør en retsgaranti og et afgørende værn mod, at der træffes beslutninger på et ufuldstændigt grundlag.

B.1. Ad forældelse:

Sagsøgernes modargumenter overfor sagsøgtes anførsler om udskillelse støttes navnlig af følgende betragtninger:

⁶ Jf. pkt. B.1 – 3 nedenfor.

Sagsøgerne har krav på en uafhængig, effektiv, særskilt officiel undersøgelse af deres sager om tortur, m.v., jf. pkt. A ovenfor.

Den danske stat har pligt til at foranstalte effektive, uafhængige undersøgelser af rimeligt begrundede anmeldelser om overtrædelser af EMRK art. 3.

I forhold til sagsøgernes retskrav på en sådan undersøgelse skal dette foranlediges og opfyldes under nærværende retssager, idet Østre Landsret har kompetence og pligt til at anvende relevante procesledende beføjelser, jf. retsplejelovens §§ 339 og 344.

Tiltrædelse af den af sagsøgte begærede udskillelse vil imidlertid i sig selv være til hinder for, at undersøgelse af sagsøgernes sager om overtrædelse af EMRK art. 3 kan finde sted.

Tillige indebærer sagsøgernes retskrav på en sådan undersøgelse, at en stillingtagen til sagsøgtes forældelsespåstand ikke vil kunne afslutte sagen.

Endvidere vil spørgsmålet, om sagsøgernes krav måtte være forældet, heller ikke kunne belyses fuldt ud, såfremt der ikke tages stilling til sagsøgernes editionsbegæring. Der kan i forbindelse med fremsendelse af de pågældende oplysninger og dokumenter komme oplysninger frem, som sagsøgerne ikke tidligere har været bekendt med, og som kan have afgørende betydning for deres proceskrav.

Sagsøgernes krav på en undersøgelse af deres sager om udsættelse for tortur er i øvrigt ikke undergivet forældelseslovens 3-årige forældelse.

Der ville således ikke være grundlag for hverken at udskille sagsøgtes forældelsespåstand til særskilt forhandling eller at give medhold i selve påstanden.

Sagsøgerne 2 til 6 gør i tilgift de samme anbringender gældende, som fremgår af det i sagsøger 1s replik af 27. januar d.å., pkt. 3.7 (s. 18 – 22), anførte.

2. Ad processuel partsevne:

Sagsøgte har i svarskrift af 14. december 2011, pkt. 6.1, 3. afsnit, gjort gældende, at det må *"...anses som en nødvendig procesforudsætning, at det kan dokumenteres, at sagsøgeren eksisterer og var blandt de 35-38 tilbageholdte personer."* (understreget her)

Sagsøgerne har alle meddelt advokat Christian Harlang skriftlig fuldmagt til at repræsentere dem under nærværende retssager. For sagsøger 1s vedkommende blev dette allerede dokumenteret ved fremlæggelsen af bilag 3.

For sagsøgerne 2 til 9s vedkommende fremlægges fuldmagter som sagens **bilag 19** til **26**, vedlagt kopier af pas. Kopi af sagsøger 1s pas fremlægges som sagens **bilag 27**.

Fremlæggelse af disse bilag har fra sagsøgernes side været forberedt. De omhandlede dokumenter var påtænkt fremlagt i forbindelse med det processkrift, som blev varslet i Processkrift 2 af 23. maj 2012, s. 11, sidste afsnit:

"Når sagsøgtes stillingtagen til den indgivne editionsbegæring foreligger, vil sagsøgerne afgive et processkrift vedr. det mellem parterne udestående."

Det gøres gældende, at der med de nu fremlagte bilag, som sagsøgerne 1 til 6 ikke havde anledning til at fremlægge med processkrift af 23. maj 2012, dokumenterer, at sagsøgerne har processuel partsevne.

I det følgende redegøres for (a) sagsøgernes eksistens og (b) sagsøgernes tilstedeværelse under operation Green Desert.

a. Sagsøgernes eksistens.

Sagsøgernes eksistens er dokumenteret, jf. foreliggende retspraksis for, hvilke krav der kan stilles hertil, dels ved fremlæggelsen af bilag 3 med replik af 27. januar 2012, dels ved fremlæggelse af bilag **19** til **27** med nærværende processkrift.

Deres eksistens vil yderligere blive dokumenteret ved deres partsforklaringer.

Kammeradvokatens anbringende om, at sagsøgerne ikke skulle have "*dokumenteret sin identitet*" er usagligt, og ikke set fremsat i sager, der involverer f.eks. danske statsborgere, som sagsøger staten. I Maastricht-sagen (U 1998.800 H) anlagde 12 borgere sag mod statsminister Poul Nyrup Rasmussen, uden at Kammeradvokaten fandt saglig grund til at gøre gældende, at sagsøgerne skulle "*dokumentere deres identitet*".

I Thule-sagen (U 2004.382 H) anlagde 598 individuelle sagsøgere sag mod Statsministeriet, også her uden at Kammeradvokaten fandt saglig grund til at gøre gældende, at sagsøgerne skulle "*dokumentere deres identitet*".

Tilsvarende ses i en lang række andre sager, optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen, m.v.

Der er ingen saglig grund til, at Kammeradvokaten som repræsentant for Forsvarsministeriet i nærværende sag fremkommer med en sådan indsigelse.

En besvarelse af indsigelsen kunne imidlertid have været forbundet med ganske omkostningskrævende foranstaltninger for sagsøgerne – udover de allerede afholdte.

b. Sagsøgernes tilstedeværelse blandt de under operation Green Desert frihedsberøvede personer.

Sagsøgte har gjort gældende, at det er en forudsætning for sagsøgernes processuelle partsevne, at det kan dokumenteres, at sagsøgerne var blandt de personer, der blev frihedsberøvet under operation Green Desert.

Dette nødvendiggør bevisførelse om de faktiske og til dels også juridiske omstændigheder vedr. sagsøgtes udførelse af operation Green Desert, sagsøgernes helbredsmæssige tilstand før og efter deres tilbageholdelse og efterfølgende tortur, m.v., m.v. Det nødvendiggør parts- og vidneafhøringer samt formentlig afhjemling af én eller flere syn- og skønsmand.

Sagsøgtes eget anbringende herom viser derfor helt utvetydigt, at der ikke kan opnås nogen procesbesparelse af betydning ved udskillelse af dette spørgsmål efter retsplejelovens § 253, stk. 1.

3. Ad krav om sikkerhedsstillelse:

a. Domspraksis.

Det af Østre Landsret d. 8. juni 2012 fastsatte krav om sikkerhedsstillelse har i den konkrete sag samme indgribende virkning som krav om egentlig indbetaling af retsafgift, da de pågældende midler ikke så længe retssagen verserer vil være disponible for de af sagsøgerne, som måtte vise sig i stand til at efterkomme det af landsretten angivne størrelsesmæssige krav på 40.000 kr. Det skal i den forbindelse tillægges vægt, at sikkerhedsstillelsen er en betingelse for sagens videre proces, jf. retsplejelovens § 321, at hver af sagsøgerne stiller sikkerhed ved deponering eller bankgaranti for det af Landsretten angivne beløb på 40.000 kr.

Retsafgifter må i medfør af EMRK ikke blive så høje, at der de facto foreligger en hindring for domstolsprøvelse i strid med EMRK artikel 6.

Nærværende sag om tortur m.v. drejer sig om retsspørgsmål af helt ekstraordinært stor betydning for sagsøgerne, som har ingen eller yderst begrænsede midler til rådighed. I EMDs dom af 25. januar 2007 i sagen Iorga mod Rumænien, fandt Domstolen, at en retssag om samvær blev anset for at være af så stor betydning for sagsøgeren, at en ganske lav retsafgift (21 euro), som udgjorde en månedsindtægt for pågældende husstand, blev anset for en krænkelse af borgerens rettigheder efter EMRK art. 6. Sagens karakter er også tillagt betydning i andre domme, hvor EMD har konstateret krænkelse i national ret, jf. f.eks. sagen Kniat mod Polen (dom af 26. juli 2005), præmis 41.

I sagen "*Kreuz mod Polen*" (dom af 19. juni 2001) fastslog EMD, at det var en krænkelse af EMRK art. 6, at klager skulle betale en retsafgift svarende til en gennemsnitlig årsindkomst i Polen.

Det gøres gældende, at sikkerhedsstillelsen på 40.000 kr. for hver sagsøger er uproportionelt høj sammenlignet med de økonomiske forhold for sagsøgerne og den økonomiske situation i Irak.

b. Sagsøgernes økonomiske forhold.

I Irak er bruttonationalproduktet (BNP) pr. indbygger ifølge de nyeste foretagne beregninger 3.900 amerikanske dollars (USD), jf. CIA World Factbook for Irak, s. 9. Omregnet til danske kroner er dette pt. 23.203,83 kr. Uddrag af CIA World Factbook fremlægges som **bilag 28**.

BNP er et gennemsnit, der er udtryk for et lands gennemsnitlige indkomst. BNP medtager således ikke økonomisk og social ulighed i et land. I Irak lever (estimeret) 25 procent af befolkningen under fattigdomsgrænsen.

Ingen af sagsøgerne er velstående, irakiske borgere. De arbejder hovedsagligt indenfor landbrugssektoren, enkelte indenfor servicesektoren. De har alle ifølge de foreliggende oplysninger en indtægt, der ligger den oplyste BNP pr. indbygger i Irak.

Om sagsøgerne 1 og 7 til 9 kan tillige oplyses følgende:

For sagsøger (1) s vedkommende fremgår det af stævning af 13. september 2011, at denne i overtog et jordområde af en størrelse på durham. Årsindtægten var ca. 20 mio. dinar (svarende til omtrent 20.000 usd) hvoraf 2/3 del tilfaldt sagsøger og dennes familie. Efter sagsøgers tilfangetagelse flygtede fra Irak og er nu bosat i , uden indtægter. Sagsøgeren har derfor som følge af de krænkelse, der er overgået ham mistet sin jord og indtægt. Det fremgår af stævning af 16. marts 2012, s. 16, 1. afsnit, sagsøger (1) og dennes far havde betalt et samlet beløb på \$ 50.000 for løsladelsen af fire personer. For god ordens skyld bemærkes hertil, at det netop ikke var sagsøger (1) selv, der var i stand til at betale dette beløb. For det andet blev beløbet indsamlet fra flere familiemedlemmer. For det tredje har denne indbetaling selvsagt forringet både sagsøger (1) og dennes families betalingssevne yderligere. Det kan derfor ikke på baggrund af oplysningerne i stævning af 16. marts 2012 lægges til grund, at sagsøger (1) er i stand til at betale den nu af Østre Landsret krævede sikkerhedsstilling, der under alle omstændigheder er at betragte som eksorbitant efter sagsøgernes forhold.

For sagsøger (7) gælder, at denne ligeledes efter tilfangetagelsen var nødsaget til at forlade Irak. Som det fremgår af stævning af 16. marts 2012, rejste , hvor sagsøger fik opholdstilladelse.

Det fremgår af stævning af 16. marts 2012, at sagsøger (8) var . Det foreligger oplyst, at han har en årsindtægt svarende til knapt ca. 3.000 usd.

Sagsøger (9) var jf. stævning af 16. marts 2012 uddannet fra . Han har siden arbejdet indenfor landbrugsproduktionen. Denne sagsøger havde endvidere en byggegrund, som han efter tilfangetagelsen var nødt til at sælge.

Sagsøgerne er uden formue eller indtægt i en størrelsesorden, som gør det muligt at stille den af Østre Landsret krævede sikkerhedsstillelse på 40.000 kr. pr. sagsøger.

Sagsøgerne har ikke mulighed for selv at stille denne sikkerhed, og konsekvensen heraf må i givet fald forventes at blive, at de ikke får mulighed for at prøve deres krav for domstolene.

Såfremt Østre Landsret fastholder denne afgørelse, vil der således kunne konstateres en krænkelse af EMRK art. 6, m.v.

Dertil kommer, at det ville være forbundet med ganske betydelige praktiske vanskeligheder, dersom en sådan sikkerhed rent faktisk kunne stilles, da det ville indebære en betydelig omlægning af sagsøgernes økonomiske forhold, som i sig selv indebærer ekspeditionstid, m.v. Dette gør sig i sagens natur gældende for såvel opnåelse af behørigt bekræftet bankgaranti som deponering af 40.000 kr. fra hver af de 9 sagsøgere.

P.g.a. dette, og den indgribende karakter og den potentielt overordentligt store skadeforvoldelse på sagsøgernes rettigheder, der samtidig kunne blive følgen af beslutning af 8. juni 2012 om sikkerhedsstillelse, skal jeg hermed venligst anmode Østre Landsret om – dersom beslutningen ikke ophæves – at forlænge fristen for sikkerhedsstillelse med som minimum 3 måneder, således at der bliver reel praktisk mulighed for, at de af sagsøgerne, hvis økonomiske formåen måtte være tilstrækkelig dertil, rent faktisk får mulighed for at gennemføre de dermed forbundne dispositioner.

C. ØSTRE LANDSRETS ØVRIGE BESLUTNINGER AF 8. JUNI 2012:

Østre Landsret har d. 8. juni truffet en række øvrige beslutninger.

Ad procesfuldmagter m.v.:

Sagsøgerne har alle meddelt advokat Christian Harlang skriftlig fuldmagt til at repræsentere dem. For sagsøger 1s vedkommende blev dette allerede dokumenteret ved fremlæggelsen af bilag 3.

For sagsøgerne 1 til 9s vedkommende er fuldmagter nu fremlagt.

Fuldmagternes indhold dokumenterer tillige, at sagsøgerne er bekendt med retssagerne og ønsker den ført ved de danske domstole.

I et principielt tilsvarende tilfælde fandt Sø- og Handelsretten i U 1971.229 S, at en underskrevet fuldmagt, der angav at pågældende advokat kunne repræsentere en klient "*...med henblik på den løbende sag også på fallitområdet...*" var tilstrækkelig, jf. retsplejelovens § 265, stk. 2, til, at advokaten kunne indgive konkursbegæring.

Yderligere processtof forbeholdes.

København, d. 22. juni 2012

Christian Harlang